

อาชีพ ราย และสรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาถึงตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในภาคเหนือของประเทศไทย อาชีพที่นักเรียนเลือกกันมากที่สุด ได้แก่ อาชีพครู แพทย์ พยาบาล วิศวกร เกษตรกร ศึกษานิเทศก์ นักสังคมสงเคราะห์ และนักบัญชี และอาชีพอื่น ๆ อีก ๑๖ อาชีพ (ดูตารางที่ ๕)

การที่นักเรียนเลือกอาชีพครูมีจำนวนมากที่สุด ก็อาจเนื่องมาจากเป็นอาชีพที่สังคมต้องการมากและเป็นอาชีพที่มีเกียรติ จากคำตอบในแบบสอบถามข้อ ๑, ๒, ๓ ซึ่งให้นักเรียนลำดับอาชีพที่มีเกียรติ สังคมต้องการและรายได้ดี จะเห็นได้ว่า อาชีพครู นักเรียนจัดเป็นอาชีพที่มีเกียรติและสังคมต้องการ และอาชีพครูนี้ส่วนมากนักเรียนหญิงนิยมเลือกมากกว่านักเรียนชาย (หญิงเลือก ๘๖ คน ชายเลือก ๑๑ คน) อย่างไรก็ตามนักเรียนที่ไม่ได้เลือกอาชีพครูเป็นอันดับแรกก็ยังต้องการมีอาชีพครู เป็นอันดับรองลงไปอยู่มาก (จากคำตอบแบบสอบถาม ข้อ ๔ และข้อ ๑๐)

อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่นักเรียนเลือกมากรองลงมา จากแบบสอบถาม ข้อ ๑, ๒, ๓ ให้นักเรียนลำดับว่าแพทย์เป็นอาชีพที่สังคมต้องการ อาชีพที่มีเกียรติและอาชีพที่รายได้ดี เหตุผลดังกล่าวนี้ นักเรียนจึงเลือกอาชีพแพทย์ ผู้ที่เลือกอาชีพแพทย์ในอนาคตอันใกล้นี้ส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง คือได้คะแนนสอบไล่ ม.ศ.๓ และ ม.ศ.๔ สูงประมาณ ๘๐ % ขึ้นไป (ตารางที่ ๕๑๖)

ส่วนอาชีพพยาบาลเด็กเลือกมีจำนวนมากเป็นอันดับสาม ก็อาจเนื่องมาจากเป็นอาชีพที่สังคมต้องการ จะได้ข้อมูลสนับสนุนจากคำตอบในแบบสอบถาม ข้อ ๑ เด็กจะจัดอาชีพพยาบาลว่าสังคมต้องการ เป็นอันดับ ๒ และอันดับ ๓ และอาชีพนี้เป็นอาชีพที่หางานได้ง่าย เพราะสังคมของเรายังขาดพยาบาลอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว อาจจะเป็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ นักเรียนหญิงจากจังหวัดเชียงใหม่ เลือกอาชีพพยาบาล ๓๐ คน จาก ๔๓ คน เพราะที่จังหวัดเชียงใหม่มีโรงพยาบาลอยู่หลายแห่งและมีโรงเรียน

สอนพยาบาลอีกด้วย เด็กจึงอาจเลือกพยาบาลเพราะมีสถานที่เรียนและสถานที่ทำงานพร้อม
อยู่แล้ว และตัวเด็กเองก็มีภูมิลำเนาอยู่เชียงใหม่ด้วย

นักขี เป็นอาชีพที่เด็กมักเรียนไม่ใคร่จะสำคัญว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ สังคมต้องการ
รายได้ดีก็ตาม แต่ก็ยังมีนักเรียนเลือกอาชีพนี้ ก็อาจเป็นเพราะว่ามีค่ามวราคาพยาบาลราคา
จึงอยากให้บุตรเลือกเรียนอาชีพนี้ หรือเป็นเพราะความสามารถในการเล่าเรียนของเด็ก
ไม่ถนัด (ตารางที่ ๕, ๖) เด็กเลือกอาชีพนี้เพราะอาจเป็นอาชีพที่เรียนอยู่ในสถาบัน
นี้ก็อาชีพของเอกชน แล้วประกอบอาชีพที่นั่นได้

เด็กเลือกอาชีพนี้สังคมสงเคราะห์ก็อาจเป็นเพราะ เด็กจับลำดับความสำคัญ
แก่ตัวประกอบทางด้านการศึกษาต่อคนละมอย่างในหัวอาชีพเป็นลำดับ ๕ ซึ่งจับลำดับความสำคัญ
สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ อีก ๔ อาชีพ และเด็กยังได้ความมีหน้ามีตาในสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัว
(ตารางที่ ๓๓)

เมื่อพิจารณาถึงการเลือกอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง จะเห็นได้ว่า
ความแตกต่างระหว่างเพศได้เข้ามาอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะ
อาชีพบางอาชีพเหมาะสมกับเพศหญิง เช่น อาชีพครู พยาบาล เลขานุการ นักสังคม-
สงเคราะห์ ในขณะที่บางอาชีพเหมาะสมกับเพศชาย เช่น อาชีพ วิศวกร หนายความ
นักธุรกิจ ทหาร ตำรวจ และนักการเมือง (ดูตารางที่ ๕) ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะสังคม
ได้เข้ามามีส่วนหรือมีบทบาทในการแบ่งแยกว่าอาชีพใดเหมาะสมแก่เพศหญิง และอาชีพใดเหมาะ
แก่เพศชาย ซึ่งเรื่องนี้ตรงกับงานวิจัยและรายงานของ บัซซา วานิชยกัร,^๑
Dipboye และ Anderson^๒ และ Rosenberg^๓

พบว่าบทบาททางเพศมีความสำคัญอย่างหนึ่งในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนแต่ละคน

^๑ บัซซา วานิชยกัร แหล่งเกี่ยวกับข้างต้น.

^๒ Dipboye and Anderson, op. cit

^๓ Rosenberg, op. cit, p. 50

และนักเรียนจะแบ่งแยกลงไปว่าอาชีพใด ควรให้นักเรียนหญิงเป็นผู้ประกอบ และอาชีพใด ควรให้เพศชายประกอบ

รายงานการสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒ ตารางที่ ๗ หน้า ๑๐ พบว่า เพศหญิงเลือกเข้าคณะอักษรศาสตร์ คณะครูศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายเลือกคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ (แผนกนิติศาสตร์) มากกว่าเพศหญิง^๔ แม้ว่าความแตกต่างระหว่างเพศทำให้มีเกณฑ์เลือกอาชีพต่างกัน แต่ในการจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบทั้ง ๗ ตัวที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพนั้น นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจัดอันดับไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวประกอบด้าน ความมุ่งหวังของครอบครัว ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักเรียนเหล่านั้นอยู่ในระดับความรู้และวัยเดียวกัน ทำให้ให้นักเรียนเหล่านั้นมีความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวประกอบ ย่อมจะคล้ายคลึงกัน ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง อนึ่ง ความแตกต่างเกี่ยวกับตัวประกอบด้าน ความมุ่งหวังของครอบครัวระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง อาจจะเป็นเพราะบิดามารดามองเห็นความเหมาะสมของอาชีพบางอาชีพต่อเพศหนึ่งด้วย จึงทำให้ความมุ่งหวังของครอบครัวเข้ามามีส่วนจำกัดโอกาสการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงให้ลดลงก็ได้

เพศเป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน และส่วนที่จะนามิอิทธิพลในการเลือกอาชีพของนักเรียนต่อไปอีก คือ ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียน หรือระดับสติปัญญาของนักเรียนทั้งจะเห็นว่า นักเรียนที่สอบไล่ได้คะแนน น.ศ. ๔ ตั้งแต่ประมาณ ๗๐ % จะเลือกอาชีพแพทย์ วิศวกร เกษังกร แต่ก็มีนักเรียนที่สอบไล่ได้คะแนน น.ศ. ๔ ต่ำกว่า ๗๐ % เลือกอาชีพสามอาชีพนี้ ส่วนนักเรียนที่เลือกอาชีพครู นักบัญชี

^๔ สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานการสอบร่วมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปีการศึกษา ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒, โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน, พ.ศ. ๒๕๑๑, หน้า ๗๓.

นักสังคมสงเคราะห์ นักธุรกิจ ส่วนมากถือว่าไม่ต้องการความสามารถเท่าตามอาชีพที่
กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นแล้วนักเรียนที่เลือกอาชีพครู นักบัญชี นักสังคมสงเคราะห์
ถ้าเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ก็อาจเรียนต่อในสถานเอกเทศอื่น ๆ ได้ ซึ่งผิดกับนักเรียนที่เลือก
อาชีพแพทย์ วิศวกร เกษษกร ถ้าสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ไม่มีโอกาสเข้าสถานอื่น
เพื่อเรียนวิชาเหล่านั้น จึงเห็นได้ว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยนั้น ความสามารถในการเรียน
ของนักเรียน เป็นตัวประกอบที่มีส่วนให้นักเรียนตัดสินใจเลือกอาชีพ และจากผลรายงาน
การสอบเข้าร่วมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๑๙๕๑ - ๑๙๕๒ แสดงให้เห็นว่า
นักเรียนชั้น ม.ศ. ๕ ที่สอบไล่ได้คะแนน ม.ศ. ๕ สูง จะเข้ามหาวิทยาลัย วิทยาลัย
ได้มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนสอบไล่ชั้น ม.ศ. ๕ ต่ำ พร้อมกันนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนสอบไล่
ม.ศ. ๕ สูง จะเลือกอาชีพแพทย์ วิศวกร เกษษกร และสอบเข้าได้ด้วย ขณะที่นักเรียน
ที่ได้คะแนนสอบไล่ ม.ศ. ๕ ต่ำ และเลือกอาชีพเหล่านั้นจะสอบเข้าไม่ได้^๕

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือรายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
เป็นอีกส่วนหนึ่ง ที่จะมามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน เพราะแต่ละอาชีพใช้
ระยะเวลาการศึกษาเล่าเรียนแตกต่างกัน และค่าใช้จ่ายในการศึกษาของแต่ละอาชีพก็แตกต่างกัน
กันด้วย จึงทำให้นักเรียนคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ว่าสามารถที่จะส่งคน
ให้เล่าเรียนจนสำเร็จได้หรือไม่ เช่น อาชีพแพทย์ เกษษกร วิศวกร เป็นอาชีพที่ได้
รับการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย และใช้เวลาศึกษาอย่างน้อย ๖, ๕, ๔ ปี ตามลำดับ
ถึงจะออกมาประกอบอาชีพได้ และอาชีพสามอาชีพนั้นจะคงค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูงกว่า
อาชีพอื่นด้วย ดังนั้นจะเห็นว่านักเรียนที่เลือกสามอาชีพนั้น ส่วนมากแล้ว บิดามารดา
มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง และระดับสูง (ตารางที่ ๘) ในขณะที่นักเรียนที่มี
รายได้ของบิดามารดาต่ำ หรือค่อนข้างต่ำ ส่วนใหญ่จะเลือกอาชีพ พยาบาล ครู

^๕ สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แห่งเดียวกับข้างต้น
หน้า ๑๐.

เกษตรกร ชูธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ อาจจะเป็นเพราะอาชีพเหล่านี้ใช้เวลาว่างเรียนหา และค่าใช้จ่ายน้อยกว่าสามอาชีพที่กล่าวมาแล้ว Rosenberg พบว่า รายได้ของ บิดาหรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นตัวประกอบที่สำคัญตัวหนึ่ง ในการตัดสินใจ เลือกอาชีพของนักเรียนวิทยาลัย

ถ้าพิจารณาตามแผนผังแนบ พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ ซึ่งระบุไว้ว่ากำลังคนตรีของกรม ปรากฏคือ วิศวกรจำนวน ๒,๑๕๐ คน เกษตรกร จำนวน ๑๐,๖๐๐ คน ครูจำนวน ๔๘,๖๐๐ คน แพทย์จำนวน ๒,๕๕๐ คน พยาบาลจำนวน ๑๐,๗๖๐ คน เภสัชกรจำนวน ๕๓๐ คน นักบัญชีจำนวน ๑๓๒๐ คน นักธุรกิจจำนวน ๑๓,๕๖๐ คน และนักสังคมสงเคราะห์ ๗๐๐ คน^๖ จะเห็นได้ว่าอาชีพส่วนใหญ่ที่นักเรียนสอดคล้องกับกำลังคนในประเทศต้องการ และจากการที่ นักเรียนจัดระดับความสำคัญ และจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบต่าง ๆ ปรากฏว่า ตัวประกอบด้านคุณประโยชน์มีความสำคัญมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพต่าง ๆ รองลงมาได้แก่ ตัวประกอบด้านความสามารถในการเรียน โอกาสก้าวหน้าในการงาน ความมุ่งหวังของ ครอบครัว อาชีพที่มีรายได้ดี มีหน้ามีตาและมีเกียรติในสังคม และการถือตนความอย่าง ในอาชีพ เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ ที่ประเทศจะได้รับมากที่สุด เห็นได้จากการเลือกอาชีพส่วนมากที่ตรงกับความต้องการของประเทศ ตัวประกอบที่สำคัญน้อยที่สุดในการเลือกอาชีพของนักเรียนได้แก่ การถือตนตามอย่าง ในอาชีพ

นอกจากนี้ในการวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่านักเรียนที่เลือกอาชีพต่าง ๆ กัน จัดลำดับ ความสำคัญให้แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพบางตัวต่างกันคือ

^๖ Rosenberg, op. cit, p.p. 53 - 55.

^๗ กองวางแผนกำลังคน, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, เอกสารข้อมูล กำลังคนในประเทศไทย, พระนคร, พ.ศ. ๒๕๑๑.

นักเรียนที่เลือกอาชีพ นักบัญชีให้ความสำคัญ มากแก่ตัวประกอบด้าน อาชีพที่มีรายได้ดี และนักเรียนที่เลือกอาชีพ วิศวกร เกษตรกรและนักธุรกิจให้ความสำคัญ ร่องลงมาแก่ตัว - ประกอบค่านี้นั้น มากกว่านักเรียนที่เลือกอาชีพอื่นอีกต่างหาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนที่เลือกอาชีพนักบัญชี และนักธุรกิจ เป็นอาชีพที่ประกอบเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง มากกว่าจะเพื่อบริการส่วนรวม ดังนั้นนักเรียนจึงคำนึงถึงรายได้เป็นสิ่งสำคัญ ส่วนนักเรียน ที่เลือกอาชีพเกษตรกร และวิศวกร ถึงแม้จะเป็นอาชีพที่ประกอบเพื่อส่วนรวม หรือ ประเทศชาติก็ตาม แต่ตัวนักเรียนเองก็คิดว่าอาชีพที่ตนเองเลือกเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี คุ้มไ้จากการ ที่นักเรียนเลือกอาชีพวิศวกร ๔๗ คน เกษตรกร ๓๐ คน จัดว่าอาชีพนั้นมีรายได้ดี อันดับหนึ่ง ๗ คน อันดับสอง ๑๓ คน อันดับสาม ๑๓ คน นอกจากนั้นแล้วอาชีพวิศวกร เกษตรกร นักเรียนที่เลือกส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชายอาจคำนึงถึงรายได้ของอาชีพมากกว่า นักเรียนหญิง Dipboye และ Anderson^๔ พบว่านักเรียนชาย จัดลำดับ ความสำคัญให้แก่รายได้หรือเงินเดือนสูงกว่านักเรียนหญิง และถ้าพิจารณาผลการ เรียนของ นักเรียนที่เลือกอาชีพนักบัญชี นักธุรกิจ มีคะแนนสอบได้ ม.ศ. ๔ ระหว่าง ๕๐% - ๖๕% มีจำนวน ๑๕ คนจากจำนวน ๒๕ คนและ ๓๐ คน ในขณะที่นักเรียนที่เลือกอาชีพแพทย์ เกษตรกร มีคะแนนสอบได้ ม.ศ. ๔ ระหว่าง ๖๖% - ๗๖% จำนวน ๓๗ คน จาก ๖๐ คน ๑๓ คนจาก ๔๓ คนตามลำดับ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ Thompson^๕ ที่ว่านักเรียน ที่ผลการเรียนค่อนข้างต่ำจะเลือกค่าปีนค่านรายได้ดี มากกว่านักเรียนที่มี ผลการเรียนดี และมีความสามารถสูง

ส่วนตัวประกอบด้าน ความมุ่งหวังของครอบครัว นักเรียนที่เลือกอาชีพ นักบัญชี วิศวกร พยาบาล ให้ความสำคัญมากแก่ตัวประกอบค่านี้นั้น นักเรียนที่เลือกอาชีพแพทย์ เกษตรกร

^๔ Dipboye and Anderson, op.cit.

^๕ Thompson, op. cit.

ให้ความสำคัญ ร่องลงมาแก่ตัวประกอบค่านนี้ ก็อาจจะเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่นักเรียนไทย ไม่ค่อยมีการหางานหาเงินเพื่อศึกษาเล่าเรียนต่อด้วยตนเอง ถือเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องส่งบุตรให้ได้รับการศึกษา ดังนั้นเมื่อต้องอาศัยเงินจากครอบครัวในการที่ศึกษาเล่าเรียน ก็จะต้องเชื่อฟังบิดามารดา และมีปิตุธิคามความมุ่งหวังของครอบครัวในการ เลือกอาชีพ และในสังคมไทยเด็กได้รับการอบรมให้เชื่อฟังผู้ใหญ่อยู่แล้ว นอกจากนี้แล้วอาชีพบางอาชีพ เช่น แพทย์ เภสัชกร วิศวกร ต้องใช้เงินทุนทรัพย์มากในการศึกษาเล่าเรียน บิดามารดา อาจไม่มีเงินพอที่จะส่งเสียให้ได้รับการศึกษาจนสำเร็จได้

ตัวประกอบค่าน การถือตนตามอย่างอาชีพของบุคคลที่นักเรียนยกย่องนับถือ นักเรียนที่เลือกอาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ ครู และเกษตรกร ให้ความสำคัญมาก และสำคัญ ร่องลงมาแก่ตัวประกอบค่านนี้ อาจจะเป็นเพราะนักเรียนเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และยังได้ใกล้ชิดกับผู้ที่อยู่ในอาชีพนี้ด้วย โดยเฉพาะเด็กที่เลือกอาชีพครู เพราะ เด็กใกล้ชิดกับครู ร่องลงมาจากบิดามารดา อาจเกิดความชอบของนับถือและอยาก ประกอบอาชีพครู Odell^{๑๐} พบว่า ครูที่ใกล้ชิดกับนักเรียน และนักเรียนเกิดความยกย่องนับถือครูคนนั้นแล้ว ก็อาจทำให้เด็กอยากประกอบอาชีพครูได้^{๑๑} และ Tipton^{๑๒} พบว่านักเรียนที่อยากประกอบอาชีพครู ยอมรับว่าครูที่นักเรียนยกย่องนับถือเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการเลือกจุดหมายในการงานของตน

ส่วนตัวประกอบค่านคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ นักเรียนที่เลือกอาชีพต่าง ๆ กัน จักสำคัญค่าความสำคัญค่าหนึ่งให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ ยกเว้นนักเรียนที่เลือกอาชีพ นักธุรกิจ และนักบัญชี จักสำคัญค่าความสำคัญ ค่าที่สามและค่าที่ห้าให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะ อาชีพ พยาบาล วิศวกร นักสังคมสงเคราะห์ เภสัชกร แพทย์ ครู เกษตรกร เป็นอาชีพที่ประกอบเพื่อบริการและให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ตามลำดับ

^{๑๐} Odell, op. cit.

^{๑๑} Tipton, op. cit.

ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะ อาชีพพยาบาล วิศวกร นักสังคมสงเคราะห์ เกษตรกร แพทย์ ครู เกษตรกร เป็นอาชีพที่ประกอบเข้าบริการและให้ประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ พร้อมกันแล้วอาชีพเหล่านั้นส่วนใหญ่ เป็นอาชีพที่สังคมต้องการมาก จะเห็นได้ว่านักเรียนที่เลือกอาชีพเจ้าศรัทธา จัดเลือกอาชีพนั้นเป็นอาชีพที่สังคมต้องการมาก ในขณะที่นักเรียนเลือกอาชีพนักธุรกิจ นักบัญชี ประกอบอาชีพให้ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าเข็บริการให้แก่ส่วนรวม

ส่วนตัวประกอบค่านอื่น ๆ คือความสามารถในการศึกษาเล่าเรียน นักเรียนที่เลือกอาชีพ ๕ อาชีพ ต่างจัดลำดับความสำคัญ ให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ไม่ต่างกัน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เลือกอาชีพทุกอาชีพต่างเห็นความสำคัญ ของตัวประกอบค่านนี้ เพราะไม่ว่าจะศึกษาอาชีพใด นักเรียนก็จะต้องใช้ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่สอบแข่งขันเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยหรือสถาบันชั้นสูง จนกระทั่งเรียนสำเร็จ

ตัวประกอบค่านโอกาสก้าวหน้าในการงาน นักเรียนที่เลือกอาชีพต่าง ๆ กัน ๕ อาชีพ จัดลำดับความสำคัญ ให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ไม่แตกต่างกัน อาจจะ เป็นเพราะว่า เมื่อนักเรียน ประกอบอาชีพก็หวังจะมีโอกาสก้าวหน้าในการงานอยู่เสมอ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตาม และโอกาสก้าวหน้าในการงานเป็นรางวัล อย่างหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเราทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สูงขึ้น คอยังไรก็ตามนักเรียนที่เลือกอาชีพ นักธุรกิจและนักบัญชี จัดลำดับความสำคัญ แก่ตัวประกอบค่านนี้สูงกว่าอาชีพอื่น ๆ อาจจะ เป็นเพราะว่า โอกาสก้าวหน้าในการงานของ ทั้งสองอาชีพนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนเองมากกว่าอาชีพอื่น และอาชีพสองอาชีพนั้นประกอบขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นเมื่อจัดลำดับความสำคัญให้แก่รายได้ก็ ก็ควรจัดลำดับความสำคัญมาก ให้แก่ตัวประกอบค่านนี้ด้วย เพราะว่า ตัวประกอบสองตัวนี้ โดยมากจะเกิดขึ้นไปเรื่อยกันหรือพร้อม ๆ กัน

สำหรับตัวประกอบค่านมีหน้าที่และมีเกียรติในสังคม นั้นจากการให้จัดระดับความสำคัญ แก่ตัวประกอบค่านนี้ (ตารางที่ ๑๔) ปรากฏว่านักเรียนเลือกอาชีพต่าง ๆ กัน จัดระดับความสำคัญ แก่ตัวประกอบค่านนี้แตกต่างกัน แต่เมื่อให้นักเรียนเหล่านั้น จัดลำดับความสำคัญ แก่ตัวประกอบค่านนี้ (ตารางที่ ๑๕) ปรากฏว่านักเรียนจัดลำดับความสำคัญ

ให้แก่ตัวประกอบไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะในการจัดระดับความสำคัญ ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนจัดระดับความสำคัญแก่เพียงว่าตัวประกอบนั้น สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญพอประมาณ สำคัญน้อย อย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวประกอบค่านี้อยู่ในลำดับที่เท่าใด ระหว่างลำดับ ๑ ถึงลำดับ ๘ ทำให้เห็นความสำคัญที่ต่างกันมากกว่าการจัดระดับความสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้อผลการทดสอบความแตกต่าง จากการจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบค่านี้นี้ ในการแปลผล ซึ่งการทดสอบความแตกต่างโดยถือว่า ไม่มีความแตกต่างในการจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบค่านี้นี้ มีหน้ามีตาและมีเกียรติในสังคม

การที่นักเรียนเลือกอาชีพต่าง ๆ กัน จัดลำดับความสำคัญแก่ตัวประกอบค่านี้นี้ ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า อาชีพที่นักเรียนส่วนมากเลือกอบากประกอบเป็นอาชีพประกอบนั้นใช้บริการและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้นสิ่งตอบแทนแรงงานที่อาชีพเหล่านั้นกระทำลงไปไม่ใช่เงินอย่างเค็บว แต่เป็นความมีหน้ามีตาในสังคมของบุคคลเหล่านั้นด้วย อย่างไรก็ตามก็นักเรียนที่เลือกอาชีพ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ เกษษกร ครู จัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบค่านี้นี้สูงกว่านักเรียนที่เลือกอาชีพอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนที่เลือกอาชีพเหล่านี้กล่าวมาแล้ว ส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่นักเรียนหญิงเลือกประกอบมากกว่านักเรียนชาย (ตารางที่ ๕) อาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่เลือกอาชีพเหล่านี้ คำนึงถึงความมีหน้ามีตาในสังคมมากกว่านักเรียนที่เลือกอาชีพอื่น ๆ

Diphoye และ Anderson ^{๑๒} พบว่า นักเรียนหญิงจะจัดลำดับความสำคัญในเรื่องค่านิยมทางอาชีพค่า ความมีหน้ามีตามีเกียรติในสังคมสูงกว่านักเรียนชาย.

^{๑๒} Diphoye and Anderson, op.cit.

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในภาคเหนือของประเทศไทย ตัวประกอบทั้ง ๗ นั้น ได้แก่

๑. คุณประโยชน์ของอาชีพ (Usefulness)
๒. คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value)
๓. คุณค่าทางสังคม (Social Value)
๔. ความสามารถในการเรียน (Academic Ability)
๕. ความมุ่งหวังของครอบครัว (Family Expectation)
๖. โอกาสก้าวหน้าในการงาน (Professional Growth)
๗. การถือตนตามอย่างในอาชีพ (Occupational Identification)

สมมติฐานในการวิจัย

๑. นักเรียนที่เลือกอาชีพต่างกัน จะจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แตกต่างกันไป
๒. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง จะจัดความสำคัญของตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แตกต่างกันไป
๓. นักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดเพชรบูรณ์ กับนักเรียนในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงใหม่ จะจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ แตกต่างกันไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เลือกโดยวิธี Simple Random Sampling

จังหวัดและโรงเรียนโดยอาศัยตาราง โฉกกลุ่มตัวอย่าง ๕๑๐ คน มาจากโรงเรียน ๑๕ โรงเรียนของ ๒ จังหวัด จากประชากร ๑,๕๐๐ คน จากโรงเรียน ๕๐ โรงเรียนของ ๑๔ จังหวัด เป็นนักเรียนชาย ๒๕๓ คน และนักเรียนหญิง ๓๐๓ คน

การดำเนินการวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ และการไปเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลยังโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด ทางภาคเหนือด้วยตนเอง และได้ข้อมูลมาครบตามจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตั้งจากนั้นก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และนำเสนอคำตอบด้วยตารางสรุปได้ผลดังนี้

๑. **อาชีพที่นักเรียน** โดยมากประมาณมากที่สุดได้อ่านภาคได้แก่อาชีพครู แพทย์ พยาบาล วิศวกร เกษังกร เกษตรกร นักธุรกิจ นักบัญชี และนักสังคมสงเคราะห์ ตามลำดับ

๒. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะเลือกอาชีพที่อยากประกอบแตกต่างกัน และในบางอาชีพที่นักเรียนจะเลือกมากกว่านักเรียนชาย เช่น พยาบาล ครู นักสังคมสงเคราะห์ เลขานุการ ในขณะที่บางอาชีพที่นักเรียนชายเลือกมากกว่านักเรียนหญิง เช่น วิศวกร ตำรวจ นายอำเภอ นักการเมือง ผู้พิพากษา ทหาร และเกษตรกร

๓. นักเรียนที่มีความสามารถในการศึกษาเล่าเรียน หรือสติปัญญาในระดับต่าง ๆ กัน จะเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน

๔.ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือรายได้ของบิดามารดา มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการเลือกอาชีพของนักเรียน

๕. การไม่ระคับความสำคัญ และการจัดลำดับความสำคัญแก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพทั้งหมด เมื่อคิดคะแนนรวมของตัวประกอบแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนทั้งหมดจัดระดับและลำดับความสำคัญแก่ตัวประกอบเหล่านั้นได้ใกล้เคียงกัน

๖. การจัดระดับและจัดลำดับความสำคัญแก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยนักเรียนที่เลือกอาชีพต่างกัน ๕ อาชีพแตกต่างกัน ยกเว้นตัวประกอบด้าน ความสามารถในการเรียน โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน มีหน้ามีตา และมีเกียรติในสังคม.

๒. นักเรียนที่เลือกอาชีพแต่ละอาชีพ ให้ระดับความสำคัญ และจัดลำดับความสำคัญ แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพแตกต่างกัน

๔. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงจัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวประกอบด้าน ความมุ่งมั่นของครอบครัว

๕. นักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดเพชรบูรณ์ และนักเรียนในจังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงใหม่ จัดลำดับความสำคัญให้แก่ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน.

ขอเสนอแนะ

๑. เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้ เป็นเพียงงานวิจัยส่วนหนึ่งของงานวิจัยทั้งหมด ผลของการศึกษาถึงตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ในแต่ละภาคนั้น ผลที่ได้จากการวิจัยของแต่ละภาคเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะรวบรวมผลวิจัยเรื่องนี้ในแต่ละภาค เป็นผลงานวิจัยอีกชิ้นหนึ่ง

๒. การเลือกอาชีพของนักเรียนนั้นควรจะเอามาเปรียบเทียบกับแผนพัฒนาห้าถึงคนของประเทศไทยว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และควรมีการศึกษาอย่างละเอียด (long range plan) ว่าเมื่อนักเรียนเลือกอาชีพหนึ่งอาชีพใดแล้ว ได้มีโอกาสเข้าเรียนฝึกฝนตามอาชีพนั้นหรือไม่ และเมื่อสำเร็จแล้วมีโอกาสดำเนินอาชีพที่ตนเองได้เข้าเรียนหรือไม่เพียงไร

๓. ผลงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าอาชีพใหญ่ ๆ ที่นักเรียนเลือก คือ อาชีพครู แพทย์ วิศวกร พยาบาล เกษัตริกร นักบัญชี นักธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ เกษตรกร ทั้งนี้ควรจะมีการทำวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่มีอาชีพต่าง ๆ ค้องการผลเพื่อทำ Aptitude Test ของอาชีพต่าง ๆ อันจะเป็นเครื่องมือช่วยให้นักศึกษาเลือกอาชีพต่าง ๆ ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. ในการวิจัยเรื่องนี้ ตัวประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน มีเพียง ๘ ตัวเท่านั้น ทั้งนี้ควรที่จะเพิ่มตัวประกอบบางตัวเข้าไปอีก เช่น ความมั่นคงในอาชีพ อาชีพที่ใ้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อที่จะได้ทราบละเอียดของการเลือกอาชีพที่ดีขึ้น นอกจากนี้ควรเพิ่มรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนและบิดามารดาให้มากกว่านี้.